

Position Paper Jeugdhulpcollectief (Zaanstreek-Waterland)

Samen bouwen aan toekomstbestendige jeugdhulp

Datum: September 2026

Aan:

- Contractmanagement Jeugdhulp Zaanstreek-Waterland
- Wethouders Jeugd van de regio Zaanstreek-Waterland
- Gemeenteraden en commissieleden Sociaal Domein
- De Kinderombudsman
- Overige betrokken stakeholders

Inleiding

Wij zijn het Wij zijn het Jeugdhulpcollectief, een groeiend samenwerkingsverband van gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders uit de regio Zaanstreek Waterland. Binnen het collectief is een brede expertise vertegenwoordigd, waaronder ambulante jeugdhulp, specialistische GGZ, kinder- en jeugdtherapie, cultuursensitieve en christelijke hulpverlening, psycho-oncologische begeleiding, gezinsbehandeling en vaktherapieën. Hiermee ondersteunen wij diverse doelgroepen waarvoor specifieke expertise, culturele sensitiviteit of een passende levensbeschouwelijke aansluiting essentieel is

Vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kinderen, jongeren en gezinnen erkennen wij de uitdagingen binnen de jeugdhulp en onderschrijven wij de noodzaak van verandering. Tegelijkertijd maken wij ons zorgen over de gevolgen van de huidige aanbestedingssystematiek voor de kwaliteit, continuïteit en toegankelijkheid van zorg.

Daarnaast ervaren wij dat de besluitvorming rondom de aanbesteding en de gekozen werkwijze onvoldoende aansluiten bij de dagelijkse praktijk van de jeugdhulp. Kennis, ervaring en signalen van aanbieders lijken slechts beperkt te zijn meegenomen in de inrichting van het proces. Wij zijn ervan overtuigd dat duurzame, kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige jeugdhulp alleen kan ontstaan wanneer gemeenten en aanbieders hierin gezamenlijk optrekken. Zoals ook wordt aangegeven in het betreffende rapport: "Het is belangrijk dat gemeenten en jeugdhulpaanbieders gezamenlijk een definitie vinden van wat kwaliteit is."

De verschuiving van de gunningsdatum van 1 juli naar 7 oktober 2026, terwijl de nieuwe contracten ongewijzigd op 1 januari 2027 ingaan, versterkt deze zorgen. Hierdoor blijft voor aanbieders, professionals, kinderen en gezinnen slechts een zeer beperkte periode over om zich voor te bereiden op mogelijke veranderingen en, waar nodig, een zorgvuldige overdracht van lopende zorgtrajecten te organiseren.

Onze zorgen

1. Continuïteit van zorg voor kinderen en gezinnen

Veel van de kinderen en gezinnen die wij begeleiden bevinden zich in kwetsbare omstandigheden. Het percentage jongeren in de Zaanstreek met mentale klachten steeg van 17% in 2018 naar 25% in 2023¹. Therapie, begeleiding en behandeling zijn vaak gebaseerd op een zorgvuldig opgebouwde vertrouwensrelatie. De behandelrelatie is een belangrijke factor in het succes van een behandeling en heeft vaak ook invloed op het gezin en de directe omgeving van het kind.²

De huidige aanbestedingsprocedure brengt het risico met zich mee dat behandelingen voortijdig moeten worden beëindigd of overgedragen. De in de aanbestedingsstukken beschreven ‘warme’ overdrachtsperiode van drie maanden wordt door veel aanbieders als ontoereikend beschouwd voor complexe hulptrajecten. De verschuiving van de gunningsdatum van 1 juli naar 7 oktober heeft de beschikbare voorbereidingstijd verder beperkt, terwijl de ingangsdatum van de nieuwe contracten op 1 januari 2027 ongewijzigd blijft. Hierdoor neemt de onzekerheid voor aanbieders, professionals en cliënten toe en komt een zorgvuldige overdracht van lopende trajecten extra onder druk te staan.

Wanneer kwalitatief goede aanbieders niet langer worden gecontracteerd, dreigen kinderen en gezinnen hun vertrouwde hulpverlener te verliezen, terwijl passende alternatieven niet altijd direct beschikbaar zijn. Hierdoor kunnen expertise en capaciteit uit de regio verdwijnen, met gevolgen voor de toegankelijkheid en continuïteit van zorg. Dit kan leiden tot langere wachttijden, onderbreking van behandeltrajecten en een verdere druk op een jeugdhulpstelsel waarin de wachttijden volgens de NZa al onder spanning staan.³

2. Verlies van specialistische expertise

Binnen onze regio wordt hulp geboden aan een brede en diverse groep kinderen, jongeren en gezinnen, waarbij passende expertise en aansluiting op de hulpvraag essentieel zijn.

Denk hierbij aan cultuursensitieve hulpverlening, psycho-oncologische begeleiding, vaktherapieën, specialistische diagnostiek en behandeling en ondersteuning van kwetsbare (zorgmijdende) doelgroepen.

Deze expertise is niet eenvoudig overdraagbaar of vervangbaar. Het wegvallen van gespecialiseerde aanbieders betekent niet alleen minder keuze voor kinderen en gezinnen,

¹ <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/336569/kwart-van-jongeren-uit-zaanstreek-waterland-ervaart-psychische-klachten>

² https://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/en/artikelen/article/50-13521_De-behandelrelatie-verplichte-zorg-en-de-zoektocht-naar-perspectief

³ <https://www.nza.nl/zorgsectoren/jeugdzorg>

maar ook verlies van waardevolle kennis, ervaring en behandelmethoden die vaak jarenlang zijn ontwikkeld.

3. Kwaliteit versus Productie

Veel aanbieders ervaren dat productievolume een dominante rol speelt in de huidige aanbestedingssystematiek, terwijl behandelresultaten, cliëntervaringen en specialistische expertise beperkt worden meegewogen.

Wij begrijpen het belang van doelmatigheid en beheersbaarheid van kosten. Tegelijkertijd vraagt kwalitatief goede jeugdhulp om een bredere afweging dan uitsluitend productiegegevens. Kinderen en gezinnen zijn geen productie-eenheden; passende hulp vraagt om maatwerk, ervaring, kwaliteit en langdurige investering in relaties.

4. Onzekerheid voor de gehele sector

Daarnaast heeft de huidige systematiek niet alleen gevolgen voor de zorginhoud, maar ook voor de bedrijfsvoering van aanbieders. Gemeenten stellen terecht eisen aan aanbieders, zoals het beschikken over een kwaliteitscertificaat, voldoende behandelcapaciteit, gekwalificeerd personeel en een passende behandellocatie waar cliënten veilig en professioneel ontvangen kunnen worden. Het voldoen aan deze voorwaarden vraagt om substantiële investeringen en een langetermijnvisie. Organisaties investeren in huisvesting, personeel, scholing, kwaliteitsborging en samenwerkingsverbanden, juist met het oog op duurzame zorgverlening.

Tegelijkertijd biedt de huidige aanbestedingswijze weinig zekerheid over de toekomst. Ook aanbieders die aantoonbaar goede zorg leveren en voldoen aan alle kwaliteitseisen lopen het risico geen contract te ontvangen. Hierdoor wordt het vrijwel onmogelijk om duurzaam te bouwen aan een organisatie, personeel en samenwerkingsverbanden. Investerings die vandaag worden gedaan, kunnen morgen hun waarde verliezen wanneer een contract uitblijft. Anders dan in veel andere sectoren kunnen jeugdhulpaanbieders niet eenvoudig uitwijken naar andere opdrachtgevers. Wanneer een organisatie buiten de contractering valt, verdwijnen vaak ook de mogelijkheden om haar expertise, medewerkers en behandel aanbod in te zetten. Dit maakt het voor aanbieders lastig om te investeren in personeel, innovatie en duurzame samenwerking binnen de regio. Deze onzekerheid raakt daarmee niet uitsluitend de bedrijfsvoering van aanbieders. Wanneer organisaties onvoldoende perspectief hebben om duurzaam te investeren in gekwalificeerd personeel, behandelcapaciteit en specialistische expertise, kan dit uiteindelijk ook gevolgen hebben voor de beschikbaarheid en stabiliteit van jeugdhulp in de regio.

Wanneer aanbieders worden gevraagd langdurig te investeren in kwaliteit, personeel en capaciteit, hoort daar ook voldoende perspectief op continuïteit en toekomstbestendigheid tegenover te staan.

Onze bredere zorg

Tijdens onze bijeenkomst als collectief werd de gedeelde zorg uitgesproken dat de aanbesteding onvoldoende aansluit bij de dagelijkse praktijk van de jeugdhulp. Veel aanbieders ervaren dat praktijkkennis en signalen uit de uitvoering beperkt zijn meegenomen in de besluitvorming.

Wij zien onszelf niet alleen als uitvoerders van beleid, maar ook als partners die de gevolgen van beleidskeuzes dagelijks terugzien bij kinderen, gezinnen en professionals. Het uiteindelijke risico van onvoldoende continuïteit, verlies van expertise en toenemende onzekerheid wordt niet alleen gedragen door aanbieders, maar vooral door de kinderen, jongeren en gezinnen die afhankelijk zijn van passende hulp. Daarom pleiten wij voor een structurele dialoog tussen gemeenten en aanbieders, zodat gezamenlijk gewerkt kan worden aan toegankelijke, effectieve en toekomstbestendige jeugdhulp.

‘Hoe ontwerpen we samen de jeugdhulp van de toekomst?’

Onze oproep

Wij vragen gemeenten, bestuurders en beleidsmakers om:

1. Voer een structurele dialoog met het collectief

Creëer ruimte voor een doorlopende en gelijkwaardige dialoog tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders over de toekomst van de jeugdhulp in de Zaanstreek. Betrek de uitvoeringspraktijk actief bij beleidsvorming en besluitvorming.

2. Geef kwaliteit en resultaten een zwaardere rol

Zorg ervoor dat kwaliteit van behandeling, cliënttevredenheid, bewezen resultaten, specialistische expertise en duurzame samenwerking binnen het zorgnetwerk nadrukkelijker worden meegewogen in de contractering van jeugdhulpaanbieders.

3. Behoud specialistische expertise in de regio

Waarborg dat specialistische kennis, behandelvormen en doelgroepspecifieke expertise behouden blijven voor kinderen, jongeren en gezinnen die hiervan afhankelijk zijn. Voorkom dat waardevolle expertise verloren gaat als gevolg van de huidige contracteringssystematiek.

4. Borg de continuïteit van zorg

Voorkom dat kinderen, jongeren en gezinnen tijdens een lopend traject onnodig van hulpverlener moeten wisselen. Zorg voor voldoende waarborgen zodat behandelingen zorgvuldig kunnen worden voortgezet of afgerond en kwetsbare cliënten niet tussen wal en schip raken.

5. Creëer ruimte voor een zorgvuldige overdracht

Door de verschuiving van de gunningsdatum van 1 juli naar 7 oktober is de beschikbare voorbereidingstijd aanzienlijk verkort, terwijl de ingangsdatum van de nieuwe contracten op 1 januari 2027 ongewijzigd blijft. Wij verzoeken gemeenten daarom aanvullende maatregelen te treffen zodat lopende behandeltrajecten zorgvuldig kunnen worden overgedragen en de continuïteit van zorg gewaarborgd blijft.

6. Verleng het huidige contract Jeugdhulp Segment B waar nodig

Onderzoek de mogelijkheid om de einddatum van het huidige contract tijdelijk te verruimen voor aanbieders die geen nieuwe overeenkomst ontvangen. Hiermee kan de verkorte periode tussen gunning en de start van het nieuwe contract gedeeltelijk worden gecompenseerd, waardoor meer tijd ontstaat voor een zorgvuldige overdracht van cliënten en de continuïteit van zorg beter kan worden geborgd.

Tot slot

Deze brief is geen bezwaar tegen verandering.

Wij erkennen dat de jeugdhulp voor grote uitdagingen staat en dat verandering noodzakelijk is. Tegelijkertijd zijn wij ervan overtuigd dat duurzame oplossingen alleen kunnen ontstaan wanneer beleid en praktijk elkaar versterken.

Vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kinderen, jongeren en gezinnen roepen wij op tot een constructieve samenwerking, waarin kwaliteit, continuïteit en specialistische expertise behouden blijven voor de regio.

Wij gaan hierover graag met u in gesprek.

Namens het Jeugdhulpcollectief Zaanstreek-Waterland

Hieronder de deelnemende organisaties:

- Praktijk Ezra
- Terra Mental Health
- Speltherapiepraktijk De Gouden Poort
- De beeldend therapeut
- Kinderpraktijk Edam
- Pedagogische praktijk Zaanstad
- Global Steps
- Bureau Mars
- Uniek Kind en Jeugd Praktijken
- NPG Jeugdwerk
- Vividz
- Diverse (bij voorkeur) anonieme aanbieders